

Отже, розглянувши процесуальний порядок затримання та тримання під вартою в Україні та країнах англо-американської системи права, ми дійшли висновку про те, що хоча в нашій країні на даний час значна частина норм кримінального процесуального законодавства вже піддана ревізії і змінена з урахуванням міжнародних вимог, існує ще багато положень, що потребують подальшого законодавчого вдосконалення. Зокрема це стосується механізму реалізації органами досудового розслідування повноважень щодо обмеження права учасників кримінального судочинства на свободу і особисту недоторканність. Проаналізувавши в цьому контексті досвід країн англо-американської системи права, зокрема США та Великобританії, нами виявлено чимало спільних рис у правових нормах цих країн і України, що свідчить про впевнене входження нашої держави до розряду провідних демократичних країн світу.

Література:

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254К/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: закон України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97>

Резолюція 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 року «Звід принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню або взяттю під варту в будь-якій формі». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_206

А. В. Молдован, В. А. Савченко, Т. В. Садова. Кримінальний процес: Україна, ФРН, США. Навчальний посібник. –К.: Алерта, 2013. – 336 с.

Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

Police and Criminal Evidence Act 1984. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.swarb.co.uk/acts/1984PoliceandCriminalEvidenceAct.shtml

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Смоков С.М.

Стаття відправлена: 07.04.2017 р.

© Кузьменко В.М., Адаменко Г.В.

ЦИТ: ua117-122

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-122

УДК 343.13

Кузьменко В.М., Піменова А.Ю.

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Одеський національний морський університет,

Одеса, Мечникова 34, 65029

Kuzmenko V.M., Pimenenova A.Yu.

FUNCTION OF PROSECUTION IN MODERN UKRAINIAN CRIMINAL PROCEEDINGS*Odesa National Maritime University, Odesa, Mechnikova 34, 65029*

Анотація. У статті визначено поняття обвинувачення як функції кримінального процесу, місце та сучасний стан правового регулювання функції обвинувачення у кримінальному процесі України, розглянуто види та суб'єкти реалізації функції обвинувачення у кримінальному провадженні.

Ключові слова: кримінальний процес, функція, обвинувачення, сторона обвинувачення, приватне обвинувачення, прокурор, потерпілий, підозрюваний

Abstract. The article defines the concept of charge as a function of the criminal process, location and current state regulation functions of the prosecution in the criminal process of Ukraine discussed the types and bearers of accusation in criminal proceedings.

Key words: criminal procedure, function, the prosecution, the prosecution, private prosecution, prosecutor, victim, suspect

Відповідно до Конституції України «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в державі найвищою соціальною цінністю» [1, ст. 3].

«Завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура», - проголошує Кримінальний процесуальний кодекс України [2, ст. 2].

Для забезпечення виконання завдань кримінального провадження необхідно створити підґрунтя для можливості реалізації основних процесуальних функцій учасниками кримінального провадження.

Науковому дослідженню поняття, сутності та реалізації функцій кримінального процесу присвячені праці таких вчених, як Н.С. Алексєєв, Ю.П. Алєнін, Ю.М. Грошевий, М.М. Михеєнко, В. О. Попелюшко, І.В. Рогатюк, М.С. Строгович, В.М. Тертишник, Л. Д. Удалова, О. Г. Шило, В.М. Юрчишин та інші.

Звичайно, прийняття у 2012 році Кримінального процесуального кодексу внесло позитивні зміни до правової регламентації механізму реалізації кримінальних процесуальних функцій. Зміни торкнулися практично всіх стадій та інститутів кримінального процесу, ті, що гальмували його розвиток і сприяли порушенню прав учасників кримінального провадження, були виключені, на їх місце було введено нові демократичні норми. Подібні процеси відбуваються і в державах Європейського Союзу, - зазначає Т. В. Садова [3, с.

104].

Однією з трьох основних функцій кримінального процесу є функція обвинувачення. Обвинувачення – це, у першу чергу, відповідь держави на порушення закону особами, які вчинили кримінальне правопорушення.

В усі історичні епохи обвинувачення було обов'язковим елементом кримінального процесу. Без обвинувачення конкретних осіб у вчиненні діяння, що розглядається законом як злочин, кримінальний процес важко собі уявити.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України закріплює у п.13 ст. 3 визначення обвинувачення як твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, висунуте у встановленому цим Кодексом порядку [2].

На наш погляд, обвинувачення - це самостійна кримінальна процесуальна функція, сутність якої складає встановлений законом напрямок діяльності суб'єктів обвинувачення (слідчого, керівника органу досудового розслідування, прокурора, потерпілого), що полягає у формулюванні та повідомленні про підозру, складанні обвинувального акту, застосування до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, заходів забезпечення кримінального провадження, у тому числі запобіжних заходів, збирання доказів винуватості цієї особи і обґрунтування кримінальної відповідальності обвинуваченого перед судом.

Стороною кримінального провадження з боку обвинувачення є слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених Кримінальним процесуальним кодексом України [2, ст. 3].

Обвинувачення має місце на всіх стадіях кримінального процесу, воно починається з того моменту досудового розслідування, коли з'являється підозрюваний.

Сторона обвинувачення на стадії досудового розслідування збирає максимум доказів про те, чи вчинила особа це правопорушення, чи не вчинила. Обов'язок доведення вини лежить на суб'єктах публічного обвинувачення: прокуророві, слідчому. Обвинувачення не може будуватись на доказах, отриманих незаконним шляхом, рівно і на припущеннях [4, с. 53].

Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів - з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення [2, ст. 94].

Слідчий не обмежується допитами свідків і потерпілих, він проводить одночасні допити раніше допитаних осіб, слідчі експерименти, проводить експертизи, оглядає різні об'єкти та виконує інші слідчі дії. Тобто, згідно з КПК, будь-яким чином доводить вину шляхом закріплення зібраних у процесі своєї діяльності доказів. Слідчий, упевнившись, що зібрано достатньо доказів, які свідчать про скоєння особою злочину, складає обвинувальний акт.

Процес формування обвинувачення складається із таких дій і рішень

слідчого: 1) складання письмового повідомлення про підозру; 2) вручення письмового повідомлення про підозру; 3) допит підозрюваного; 4) якщо підозрюваний ухиляється від розслідування, також його розшук.

В кінці розслідування слідчий складає документ, який своєю назвою підводить підсумок усієї його діяльності та відносить його до суб'єктів, які реалізують обвинувачення, це - обвинувальний акт, який затверджується прокурором.

Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Процесуальне керівництво прокурора досудовим розслідуванням є ефективним способом забезпечення законності дій та рішень органів досудового розслідування та реалізації визначених Конституцією України відповідних наглядових повноважень. Нагляд за додержанням законів у формі процесуального керівництва дозволяє прокурору спрямовувати хід кримінального провадження під час досудового розслідування, впливати на результат діяльності органів досудового розслідування та виконання ними завдань кримінального судочинства.

Відповідно до ст. 121 Конституції України однією з ключових функцій прокуратури виступає підтримання державного обвинувачення в суді [1]. Діяльність державного обвинувача в суді є багатофункціональною і не зводиться лише до здійснення функції обвинувачення.

Виконуючи основну функцію прокуратури – підтримання державного обвинувачення в суді, прокурор зобов'язаний не тільки підтримувати державне обвинувачення, а й своєчасно вживати передбачених законом заходів до усунення будь-яких порушень закону, хоч від кого б ці порушення не виходили.

Серед суб'єктів, які реалізують функцію обвинувачення, особливе місце належить особі, якій безпосередньо завдано злочином шкоди, тобто потерпілому.

За чинним Кримінальним процесуальним кодексом України потерпілий - це окремий учасник кримінального провадження, який стає стороною обвинувачення лише в окремих випадках, передбачених законом (у разі зміни прокурором обвинувачення на менш тяжке або відмови прокурора від підтримання обвинувачення).

Такими випадками є ті, що стосуються переходу обвинувачення у категорію приватного. В ч. 4 ст. 340 Кримінального процесуального кодексу України йдеться про те, що в разі підтримання обвинувачення потерпілим кримінальне провадження набуває статусу приватного та здійснюється за процедурою приватного обвинувачення. Проте у Кримінальному процесуальному кодексі України ніякого процесуального порядку провадження не визначено.

Таким чином, законодавцю слід доповнити Кримінальний процесуальний кодекс нормами, які б встановлювали порядок досудового та судового провадження за цією категорією справ та встановити обов'язковість залучення представника (захисника) потерпілого, який, представляючи (захищаючи) інтереси потерпілого, буде реалізовувати функцію обвинувачення по

відношенню до обвинуваченого. Адже потерпілий може не володіти ні спеціальними знаннями (освітою), ні коштами для запрошення представника (захисника), що не дасть йому можливості у повній мірі реалізувати своє право на підтримання обвинувачення. Такі зміни створять умови для реалізації на основі засади змагальності функції обвинувачення всіма суб'єктами з боку обвинувачення.

Література:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст.141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України, 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

3. Учасники кримінального провадження, що здійснюють функцію обвинувачення в кримінальному провадженні України і Польщі. Садова Т.В. // Прикарпатський юридичний вісник. - Випуск 2(11), 2016. С. 104-108.

4. Рогатюк І.В. Обвинувачення у кримінальному процесі України: Монографія - К.: Атіка, 2007.- 160 с.

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Смоков С.М.

Стаття відправлена: 08.04.2017 р.

© Кузьменко В.М., Піменова А.Ю.

ЦИТ: ua117-057

DOI: 10.21893/2415-7538.2016-05-1-057

УДК 327.5:001.891.3

Искра К.О.,

ТЕОРИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ КОНФЛИКТОВ

Iskra K.O.

THEORY OF POLITICAL CONFLICTS

Анотація. У статті окреслюються структура політичних конфліктів, технології і практика управління ними, пояснюється поняття суб'єкта і об'єкта політичного конфлікту, перераховані функції політичного конфлікту, а також наведено інформацію про розробників теорії конфлікту.

Ключові слова: політика, конфлікт, боротьба, Карл Маркс, Алексіс де Толквіль, консенсус, функції, суспільство, типологія конфліктів..

Abstract. The article determines the structure of political conflicts, technology, and practice management, explains the concept of subject and object of a political conflict. The article provides information about functions of the political conflict, including information about the developers of the theory of it.

Key words: politics, conflict, struggle, Karl Marx, Alexis de Tocqueville, consensus, function, society, typology of conflicts.

Актуальність дослідження теорії політичних конфліктів полягає в тому, що вивчення конфліктів є завжди актуальним, так як з кожним днем ми спостерігаємо тенденцію до наростання конфліктів, їх загострення особливо в політичному плані. До того ж дослідження конфліктів є одним із передових завдань політології.